

ԱԶՆԻԻ ՏԷՐ

Այն հարցման պատասխանելու համար, զոր Չերդ ազնուութիւնը՝ իրեն տեսչութեան յանձնուած ժողովրդոց բարօրութեան փափաքանօք առ իս ուղղեց, թէ « Բնչպէս հայ թայթեւու է ջուր երուսաղէմ քաղաքին համար », պարտաւորեցայ կատարեալ քննութիւն մը ընել Հրէաստանի երկրագրական կազմութեանց որպիսութեան եւ բնութեան վրայ աղբերաց նկատմամբ, նախ՝ ընդհանուրն ի միասին, ապա մանրամասնաբար, յորաքանական քննութեանց մէջ դեռ այսպիսի դժուարութեանց բնաւ երբեք հանդիպած չէի նոյն իսկ Ափրիկէի Սահարային (Բաղաքի) մէջ։ Ինչ եւ իցէ, այս քննութիւնք լիացան, որք կը ներեն մեզ՝ անկից քաղած յաջող եզրակացութիւնները Չերդ ազնուութեան հաղորդելու պատիւն ունենալ։

Երուսաղէմ քաղաքը՝ կրնայ ջուր ունենալ երկու պայմանաւ։ Կամ հորերու միջոցաւ որք դժբաղդաբար խորունկ են եւ երուսաղէմի՝ մերձակայ սահմանները փորելով կը գտնուին, ուր գաղտնի աղբիւրներ կը հոսին, եւ կամ ջրմուղի միջոցաւ՝ որ կրնաքեալ Աղբիւրին եւ Արուսի ջուրերն կը բերէ (1), բաց ի ասոնցմէ ուրիշ նաեւ շատեր, զորս իրենց մերձակայ վայրաց մէջ նշանակեցի։

Առաջնոյն վրայ՝ այս երկրորդ պայմանն առաւելութիւն ունի այն տարապայման խորութեան պատճառաւ զոր մարդ ստիպուած է հորերուն տալ, եւ միանգամայն այն ժողովրդուն կարծրութեւ պատճառաւ՝ զորս պէտք

է հատանել, Պէտք չէ սակայն հորերուն դիմել քաղաքի մը սննդեան համար մանաւանդ խորիններուն, բայց եթէ երբոր ուրիշ տեսակաւ ճարելու կարելիութիւն չմնայ, Այսու աւանայնիւ ես երկու պայմանաց վրայ ալ հմտութիւն ունենալու համար ամեն ճիգ ի գործ դրի, որպէս զի կարող ըլլամ ցուցնել Սուրբ քաղաքիս համար ինչ որ բացարձակապէս կրնայ գործադրիլ։ Չունենալով երուսաղէմի մէջ այնպիսի արժանաւորութիւն մ'ունի որ միշտ օգտակար է գիտնալ թէ ուր կը գտնուի անկից։

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՅՄԱՆ

Հայթայթանք հորերու միջոցաւ։

Հորերու միջոցաւ գտնուած արեւելեանոր աղբիւրներ՝ Երուսաղէմի Արեւելից եւ հարաւային Արեւելեան կողմը կ'ընան, նմանապէս քաղաքի ներսիդին ալ կը գտնուին, եւ թէպէտ այս վերջինները աւելի տկար եւ խորունկ են քաղաքէն դուրս գտնուածներէն, այսու ամենայնիւ յիշատակուելու արժանի են, եւ ահա ասոնցմէ կ'սկսիմ։

Այս աղբերաց առաջինը՝ դամասկոսի դրան յանդիման փոքրիկ հրապարակի մը հարաւային կողման եզրն եւ Բաղաքին պատկանեալ տան մը անկիւնը կը գտնուի։ Սենք զայն Այն Բէաֆիլ Փաշա կ'անուանենք։ Այս աղբիւրին հասնելու համար 70 կամ 75 մետրի չափ խորութիւն տեղ փորելու է (1), 11 կամ 12 մետր տեղ քա-

(1) Այս այն կնքեալ աղբիւրն է, որուն յիշակութիւնը Սողոմոնի երգ երգոցին մէջ կայ. (Գլ. 4. 23. 12)։

(1) Այս հորն ու Սրբոյն Աննայի եկեղեցւոյն մօտ եղած հորը փորուած միջոցին, հաւանակաւ նութեանց նայելով մինչեւ սահմանաւ խորութեանը չհասած՝ փոքր աղբիւրներ եւ ծորումներ պիտի գտնուին որք ըստ տարուան իւրաքանչիւր եղանակի կը փոխափոխուին, եւ կարելի է միանգամայն իսկոյն չորանան թէպէտ այս ջուրերը բուն աղբիւրը չեն

րերու մանր կտորուանք են, որք դի-
զուած են այն տեղ 2—3000 տարիե-
ի վեր, իսկ մնացածն՝ միայն ժայռեր
են, որոց մէջ աղբիւրը կը հոսի :

Երկրորդ աղբիւրն՝ Սրբոյն Լննա-
յի ետեւն է, զոր մէնք Լյն—Հինդի
կը կոչենք : Այս աղբիւրը գրեթէ ա-
ռաջնոյն հաւասար խորութիւն ունի
փորուելու երկիրն ալ մի և նոյն հան-
գամանքն ունի :

Երրորդն՝ Գեթսեմանի սրարտիզին
եւ սուրբ կուսի գերեզմանին մերձ
Յովսափատու ձորին մէջն է : Սենք
զայն Լյն—Սիւս—Իսա կ'անուանենք :
Լսիկայ գծի մը վրայ կը գտնուի որ
երկու 3 և 3 (կրկին) նշանակուած
թուոց մէջ տեղն է : Հիւսիսային Ա-
րեւելեան կողմն եղող 3ը՝ Հայոց
վանքին վերաբերեալ երկրի վրայ է :
Իսկ միւսն՝ որ հարաւային Արեւմդ-
տեան կողմն է, իսալի Պէյի հողին
վրայ է :

Այս աղբիւրն ամենէն կարեւորն
է, և Երուսաղէմը անուցանելու հա-
մար հորեր փորուելու պայմանն ըն-
դունուի, խորհուրդ կուտամ որ աշ-
խատութիւնը այս հորէն սկսին : Աոր

որ մէկ կամ շատ հոսանքներով կը թափուի, այդու
ամենայնիւ արհամարհելու ալ չէ, այլ պէտք է թու-
ղուլ դանտը որ հորին մէջ յորդեն :

2. Հորերն երեք մեծր արամագիծ ունենալու
են, եթէ նախամեծր կը տեսուի չորեքիւսի կամ
երկայնած կաղնուածք մը ընդունիլ : 3 մեծր երկայ-
նութիւն 1 1/2 կամ 2 մեծր լայնութիւն պիտի
ըլլայ : Երկայնութեան ուղղութիւնը մի եւ նոյն
կամ հաւասար չէ : Այս բաժնէրտ առաջին հորին
համար են, իսկ երկրորդին՝ որ Արեւելէն Ա-
րեւմուտս է, պիտի նշանակեմ միւս հորերուն մէջ :

3. Երբոր հորը սկսի երեւնալ պէտք է յատակէն
փորել շարունակել մինչեւ երկու մեծրի չափ ալ
խորութիւն :

4. Պէտք է մեծ խաչեմութեամբ դորձածել վա-
ռօգը երբ որ ջրոյն հասնելու մօտ ըլլայ, վասն զի
պայթուանքը անոր ժայռերը խորտակելով կ'ընայ
աղբիւրին մէջ պատուաւորներ բռնալ, ուրկից ջու-
րը խուսափելով կրկին բռնուելու կարելի չ'ըլլայ :

Ջուրը՝ համեմատութիւն միւսոց հետ
առատ և լաւ է : Իւր խորութիւնը
գրեթէ 50 մեծրի կը հասնի : Այս
10 մեծրի չափ կեղրանի հեղեղա-
տէն թրջուած ցամաք պիտի ձեղքու-
ւի, իսկ մնացորդն յաջորդաբար կ'ա-
ծրապինդ ժայռերէ (Strates calcaires) կը
բաղկանայ փոփոխական կործրութիւ,
երբ միանգամ աղբիւրին հասնուի,
բոլոր անոր հետ ընկերացող ջրոց դո-
ղն հոսանքներն ալ միացնելու հա-
մար գետնափոր փոքրիկ ճանապարհ
մը շինել տալ օգտաւէտ պիտի ըլլայ
4 կամ 5 մեծրէ : Զիթենեաց լեռան
ուղղութեամբ, և անոր համանման մէկ
մ'ալ Ս. Ստեփաննոս դրան ուղղուի :

Չորրորդ աղբիւր՝ գեհենի ձո-
րին մէջն է ձիթենուց մը տակ, որ Սե-
լոմ գիւղին բնակիչներէն Սուսթա-
ֆա անուն անձին կը պատկանի մենք
զայն Լյն—Լոսէֆ կ'անուանենք (ալ-
բիւր Յովսեփու) :

Ի սկզբան 7—8 մեծրի չափ հող
և դիզուած քարեր կան, իսկ մնացոր-
դը կարծր ժայռ մ'է : Ծուրը 45 մե-
ծր խորութենէն նուազ և շատ լաւ
է, բայց հոսած ժամանակ կը բաժ-
նուի, և պէտք է նեղանցք մը շինել
10—11 մեծր դէպ ի այն մեծ ժայռը
որ Հարաւի ուղղութեան մէջն է Ա-
կեղդամայի վրան :

Հինգերորդն՝ Պիլիէի—Էս—սո—լեան
ըսուած մեծ աւազանին վերին ծայրն
է, այս տեղին ջուրը շատ լաւ է բայց
աղբիւրը փոքր ու խորունկ է 68—70
մեծրի չափ կ'ըլլայ և փորուածքը բո-
լորն ալ ժայռի մէջ : Հորերուն ամե-
նէն աւելի լայնութեան ուղղութիւ-
նը պէտք է ըլլայ Արեւելէն դէպ ի
Արեւմուտք : Այս հոր Սնէլէֆեթ
կ'անուանենք :

Ետեք են ահա այն կարեւոր աղ-
բիւրները, որք երուսաղէմի մօտ կան :

Լսոնցմէ զատ ուրիշներ եւս գտնելու համար պէտք պիտի ըլլայ շատ մը հազարամեթր տեղեր հեռուն երթալ։ Երգ՝ եթէ մարդ հեռաւոր և խորունկ աղբիւրներ գտնել հանելու ստիպուած է, աւելի լաւ չէ քիչ մ'ալ հեռու երթալ և որոնել այնպիսի աղբիւրներ, զոր 'ի վեր հանելու կարեւորութիւն չկայ, հապա պարզապէս ջրմուղի միջոցաւ կուգայ, որուն վրայ ահա պիտի սկսինք խօսիլ պատմութեանս երկրորդ մասին մէջ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՅՄԱՆ

Հայթայթանք ջրոց ջրմուղի միջոցաւ։

Եւս ջրմուղն՝ նախ կնքեալ աղբիւրին ջրերը կը բերէ, ապա քիչ մ'ալ հեռուէն Երրուպի ջուրերը Եւս ժըմ այս երկու աղբերաց տեղեկութիւնն ընդարձակելու համար պիտի նշանակեմ գործադրելի աշխատութիւնքը, գիծն՝ որուն ջրմուղը պիտի հետեւի, ջրմուղին որպիսութիւնը, և որոյմանին կատարման մէջ հետեւելու գործնական ընթացքը։

1. Աշխատութիւնք Արրուպի եւ կրնալ աղբիւրին ջուրերը շատցնելու համար։

Եւս՝ Կնքեալ աղբիւր (Ուազ-է-Եւսին)

1. Եւս աղբիւրին աւազանը պէտք է 1 ¹/₃ — 2 մեթրի չափ ցածնայ։

2. Եւսին նիւմէքօէն սկսեալ, որ բուն Կնքեալ աղբիւրն է, պէտք է գետնափոր անցք մը շինել հիւսիսային Երեւելից ուղղութեան մէջ գէպ 'ի այն սահմանը, Պալէ-Եւս-Երաֆի հիւսիսային Երեւմտեան անկիւնէն 20 մեթր հեռաւորութիւն ունի։ Եւս նեղանցքին նպատակն է գտնել կնքեալ աղբիւրին այն մասը, որ երբեմն այս ուղղութեամբ կ'ու-

գար, և որուն ջրանցքը այժմ չորցած է, ջուրն աւելի հեռուն և ցած պէտք է հոսի։

3. Եւս աղբիւրէն սկսեալ՝ որ երկրորդ նիւմէքօ աւազանի մէջ կը հոսի մինչեւ վերին աւազանի անկիւնն ու իրեն հարթութենէն 50 հարիւրամեթր վար նեղանցք մը պէտք է շինել Հարաւային Երեւմտից ուղղութեամբն գէպ 'ի 5 մետրն մօտ եւ այգւոյ մը ցանկին անկիւնը։ Եւսնեղանցքով ուրիշ աղբերաց յայտնութիւններ ալ կ'ըլլան։

4. Կնքեալ աղբեր Երեւմտեան կողմն հազարամեթրի մը չափ հեռու և իր հաւասարութենէն բաւականին բարձր Պալէ կոչուած տեղւոյն մէջ ջրոյ սահմանք մը կայ, որ յայտնուած է արդէն փոքրիկ խաղացմունքներով, զորս կարելի է միայնել խրամի մը օգնութեամբ։ Հիւսիսէն գէպ 'ի Հարաւ գրեթէ մեթր մը երկայնութք, և ուրիշով մը գէպ 'ի Երեւմտութք 30 մեթր երկայնութեամբ։

5. Եւս ջուրը՝ որ միանգամ հագացուած է, երկամեայ փոքրագոյն խողովակներով հեշտեալ կը բերուի մինչեւ կնքեալ աղբիւրը, փոքրագոյն ըսինք, որովհետեւ փոքր տարածութիւն ունենան պիտի։

6. Հիւսիսային Երեւմտեան ուղղութեան մէջ կէտ մը նշանակեցի, ուր խորունկ աղբիւր մը կը հոսի, թէպէտ Կնքեալ աղբիւրէն աւելի բարձր։ Եւսկայ մեծ աշխատութիւն կը պահանջէ, որուն խորհուրդ կուտամ առնեն վերջ ձեռնարկել։ Եւս հորին ջուրը ամեն պարագայից մէջ կրնայ հաղորդակցիլ (Ուազ-է-Եւսին) հետ կամ նեղանցքով մը և կամ խողովակով։

2. Արրուպին չուրերը շատցնելու:

1. Պէտք է օրինաւոր մաքրել Մ. Բ. րուպի աղբեր ջրանցքը նիւմերօ մէկ մասին մէջ:

2. Պէտք է s-x խրամը բանալ նիւմերօ 2ին մէջ 4-5 մեթրի չափ խորութեամբ: այս խրամը նպատակ ունի ծանօթ և անծանօթ աղբիւրներ բաժանել իրմէ աւելի բարձր եղած սահմանաց վրայ, ուր տեղ զանաք նշանակած եմ:

3. Պէտք է բուն Մ. Բ. րուպի քաղաքի աղբիւրին ջուրերը s-x խրամին ջրոց հետ միացնել ընդհանուր աւազանի մը մէջ ուրիկից ջրմուղը կուգայ, այն տեղ շատ ջուր պիտի ըլլայ ⁽¹⁾:

11. Գիծն՝ որուն պիտի հետևի ջրմուղը:

Ջրմուղն՝ որ մինչեւ Բեթղէհէմ եւս կը բերէ ջուրը և որ մինչեւ Լքուսաղէմ կը շարունակուի, Թէպէտ և շատ գէշ վիճակի մէջ է իւր շրջանը լերանց բոլոր խորշերու մէջ ընկելով և այս պատճառաւ բաց ՚ի ուրիշ շատ մը անպատեհօթ թիւններէ տարաւորայման երկայնութիւն մ'ալ կ'ստանայ. որով անոր կրկին նորոգումը և պահպանութիւն իսկ անկարելի կ'ըլլայ: Ուստի աւելի աղէկ կ'ըլլայ մէկ դի ձգել այս ջրմուղը Մ. Բ. րուպի աղբիւրին հետ որ վերջին աւազանին վրան է, և Լքուսաղէմի համար կընքեալ աղբիւրը պահպանել (Սաղ-էլ-Մ. Բ. րին իրեն մերձակայ տեղեաց մէջ յայտնուած աղբիւրներով ընդարձակուած: Մ. Բ. րի առեն նոր ջրմուղ մ'ալ կը շինուի որուն շինութիւնը՝ հընոյն արժողութեան չափ հազիւ ըլլայ, և որ բաց ՚ի այլ օգուտներէ այն օգուտն ալ կ'ունենայ, որ ջուրերն այն

աստիճան սաստիկ բարձրութեան մը կը հանէ. որովհետեւ արդէն Լքուսաղ աղբիւրին և ջրմուղին երթալու կէտին մէջ վերջին աւազանին ներքին, 40 մեթրէն աւելի տարբերութիւն կայ, առանց զայն հաշուելու, որ կը վաւարուի վազքը կարճելով, այսինքն երուսաղէմ կուգայ ջուրը քաղաքին ամենաբարձր սահմաններէն և կրնայ ամեն կողմ բաշխուիլ ուր որ ուզուի աղբիւրի կամ ջրբուխի դրութեամբ:

1. Պէտք է միշտ խրամները ամենացած կողմէն սկսիլ, ուր որ ջուրը տանիլ կ'ուզուի, և ուր նշանաւոր է շատ ժաւսերու վրայ: Պէտք է անփութօք հետեւիլ այն կարբին, որուն վրայ կը Թաւալի ջուրը:

2. Նշանակուած վազքերուն աւան մասանց վրայ ալ ջուր չգտնուիր միայն տեղ տեղ պիտի պատահին առուակներ, զորս իրարու հետ խրամըն պիտի միացնէ:

3. Լքուսաղ ջրոց համուի, պէտք է փորելը շարունակել, մինչեւ որ աղբիւրը և անոր ընկերացող բոլոր ջուրերը խրամին մէջ 15-20 սանթրիմեթրէ ջրվէժ մը կազմեն:

4. Պէտք է որ խրամն 2 մեթր ըլլանութիւն ունենայ:

5. Խրամին մէջ անձեփ քարերով ջրանցք մը կամ ջրմուղ մը պէտք է շինել, և բաւականին ալ ընդարձակ պիտի ըլլայ, այնպէս որ մարդ մը կարող ըլլայ դիւրութեամբ մէջ չըջիլ երբ որ յետ ժամանակաց նորոգութեան հարկ ըլլայ:

Ուրեմն կնքեալ աղբիւրէն սկսեալ վերին աւազանին վրայէն Մ. Բ. րեւել կ'երկայնի նոր ջրմուղը Պէյ-Ֆալէի դէմ յանդիման եղած լեռը, ապա Բեթղէհէմի լերան Մ. Բ. րեւմտեան կողմըն, Սաղ-էլ գերեզմանին և սուրբ Լիզիայի մօտէն անձնելով Պագայի

(1) Նշանակուած խրամներուն վրայ:

դաշտը զոր լեթուէ հէ մի ճանապարհն
կը կորէ , և վերջապէս դէպ ՚ի Հրէ-
ից շէնքին աղօրիքն և անկից հիւսի-
սային Մրեւմտեան կողմէն Աշու-
սաղէմ կը մտնէ , որ ամենաբարձր
կողմն է (1) :

Արրուսի աղբիւրը կնքեալ աղբիւ-
րէն շատ բարձր է :

111. Զրմուդին շինութեան ատաղձքն
ու տեսակութիւնը:

Պէտք է որ ձուլածոյ և երկաթ-
եայ խողովակներ ՚ի գործ գրուին ,
որով ջրոյն վազքը կարճելու համար
կնճափող գործածեղ ներելի կ'ըլայ ,
և որ ջրանցքին անխորտակելի մնա-
լուն ալ մեծապէս կը նպաստէ :

4. Աշխատութեան կատարման համար
գործնական ընթացք:

Իբր ճշմարիտ ընդունուած է և
բնաւ ալ երկքայելի չէ որ կնքեալ աղ-
բիւրն ու Արրուսի աղբիւրը (շրու-
սաղէմի անդեան համար կը բաւեն
առատութեամբ :

Սուրբ քաղաքիս ժողովրդեան որ-
քան կարելի է շուտով վայելել տա :

(1) Այս գիծը գրեթէ այն է , որուն կը հետե-
ւէր Սողոմոնի հեղինակութեան ընծայուած հին
ջրմուղ մը և որուն բաղմաթիւ հետքերը մասնա-
ւորապէս Ռայքելի գերեզմանին մօտ տեղուանքը
կը տեսնուին :

Այս ջրմուղին բրած այցելութեան մէջ ինձ
ամենէն շատ օգտակար թուեցաւ , որ նա կ'ըլլէ
և կ'իջնէ , և այս՝ աղաքացի է թէ հին ժամանակ
կը ճանաչէին մարդիկ բնական կնճափողն գործա-
ծութիւնը , այսինքն ջրոյն այն զօրութիւնը՝ զոր
ունի իրեն հարթութեանը իջնելու եթէ սրտաշա-
ճապէս ներփակուած է . և սակայն կարծես Հռով-
մայեցիք երբեք ճանչցած չեն : Այն կետին վրայ ,
ուր կնճափոխ կամ կոր խողովակը կը կաղմուի ,
ջրմուղն արտաքոյ կարգի հետաքրքրական եղանա-
կաւ մը շինուած է . այսինքն , խոշոր քարի կտորներ
են ծակուած իրարու մէջ հագուցուած և ծեփով
լապուած են , որ մինչև ցարգ խանգարիչ տարե-
բայ գէւմ դրած է :

Լու համար բարիք մը , որ անոր կեան-
քը պիտի ապահովէ ջրոց կարօտու-
թենէն և չքաւորութենէն որուն մեծ
չորութիւնը անոր մահ կ'սպառնայ (1)
բարիք որ պիտի անմահացնէ այն ան-
ձին անունը , որ անոր գործադրու-
թիւնը կամ ձեռնարկութիւնը կը
յաջողցնէ . լաւ չէր ըլլար նախ՝ ջր-
մուղին շինութենէն սկսել , այն նոր
հանգամանօք զորս այժմ պատմեցի ,
մինչեւ կնքեալ աղբիւրը և այս աղ-
բիւրը այս ինչ կամ այն ինչ եղանա-
կաւ բերել : Այս ապա որքան գործադ-
րելի աւազաններ ունենայ մարդ այն-
քան իւր քանակութիւնը շատցնելու
համար այս աղբիւրին մօտ ՚ի գործ
դնէ այն աշխատութիւնքը , զորս նը-
շանակեցի սկսելով դիւրագոյններէն :
Վերջապէս ժամանակին մէկ նոր եւ
աւելի ուղիղ գծով այս ջրմուղին վը-
րայ կը յաւելցուին Արրուսի առատ
ջուրերն : Այս եղանակաւ ներկայ չա-
րեաց առաջին կ'առնուի , և Արու-
սաղէմի մէջ ջրոց սակասութիւն կըր-
կին չպատահիր , բոլորովին ապագայն
ապահովեցնելով :

Վիւրին համազուիլ թէ երկրորդ
պայմանն՝ առաջինէն շատ օգտակար
է . իսկ ջրոյն շատութիւնն ու մե-
ծութեան գալով , միմիայն կնքեալ
աղբիւրը բոլոր հորերուն մէջ պարու-
նակուած ջրոյն չամի ջուր կուսննայ .
եթէ միանգամ իւր աւազանը ցած-
նայ և խորամանկը գործադրուին , և

(1) Երուսաղէմի մէջ ձմրան երկու կամ երեք
ամաց միջոցին միայն կ'անձրեւէ , եթէ անձրեւաց
միջոցին ջրամբարները լեցուեցան , այն ատեն մեծ
խնայողութեամբ , որուն մարդութիւնն ալ բնակա-
նորար կը մնասի , մինչեւ յաջորդ ձմրան կրնան
սպասել : Իսկ եթէ ընդ հակառակն ինչպէս այս
տարի , քիչ կամ բնաւ չ'անձրեւէ , հասարակութե-
ն աղէտքը սոսկալի է : Կրնեն որ երկու ամիս յառաջ
Երուսաղէմի մէջ խոնկի ջուրը 75 սանթիմ կամ
մէկ ֆրանք կ'արժէ եզեր մէկ տիկը , որ միջին կեր-
պով 25 լիտր ջուր կը պարուանկէ :

Արքուպի աղբիւրը՝ անկից տասն ան-
գամալ աւելի ունի։ Տրոյն յատկու-
թեան գալով, թէպէտ հորերուն՝
ջուրը լաւ կ'ըլլայ, և շատ լաւ խի-
մանաւանդ 4 նիւմէրօին մէջ, սակայն
կնքեալ աղբիւրին և Արքուպին ջու-
րերն լաւագոյն են։ Անքեալ աղբիւ-
րին և Արքուպին մերձակայ վայրաց
մէջ գտնուած բոլոր աղբիւրները շատ
գիւրութեամբ կրնան միանալ։ հորե-
րուն ջուրը 'ի հարկէն զատուած են։
Այս երկու պայմանաց մէջ անհուն
տարբերութիւն մ'ալ այն է որ հո-
րերուն ջուրը մեծաւ աշխատութիւ
պիտի հանուի, իսկ ջրմուղի ջուրն
Լըուսաղէմի բարձր սահմաններու
վրայէն պիտի գայ, և անկից Քաղա-
քին ամեն կողմերն ալ բաշխուի։

Պարտաւոր եմ, իբր օգտակար բան
գիտնալու, միանգամայն այն կարե-
ւոր աղբիւրները յիշել՝ որք Ռամաի
Ռամալլահի և էլ Պիլիէի ուղղութեան
մէջ կը գտնուին որոց բարձրութիւ-
նը նոյնպէս Լըուսաղէմ քաղաքէն
բարձր է։

Քննական երկար ճանապարհոր-
դութեանց մէջ զոր պարտաւորեցայ
ընել, Լըուսաղէմի շրջակայքը բոլոր
ուղղութեանց մէջ բազմաթիւ ան-
ծանօթ աղբիւրներ նշմարելի, որք
շատ մը ջրէ քիչ ու շատ զուրկ տեղ-
եաց կրնան օգտակար ըլլալ։ Եսնյմէ
առաջինն է Տէր-ապանի մէջ Պիլի-ճալ-
լահի մէջ նոյն իսկ Հաօնահ հորին տակ
որ բաւական է միայն զայն խորունկ
ցունել։ Ռամալլահի մէջ քանի մը վայր-
կենէն ծածկեալ աղբիւր մը 'ի լոյս հա-
նեցի։ Սէկ ժամէն սակաւ աշխա-
տութեամբ այս հորը դուրս բարձ-

րանալով արդէն փոքրիկ վտակ մը կը
կազմէր մաքուր և յստակ ջրով և ա-
հա ցաւալի դէպք մը եկաւ ուղղու-
մէրը խախտեց։ Խորհուրդ կ'ուտամ
նորէն անոնց ձեռնարկել և շարու-
նակել մինչեւ որ աղբիւրը բոլորովն
յայտնուի։

Վարձեալ Սիֆէհ գիւղին մէջ ու-
րիշ հորեր նկատեցի քիչ խորութիւ-
թայիպէհի մէջ մեծ խորութեամբ։

Սուրբ Սադասի ճանապարհին վը-
րայ վանքը հասնելէն ժամ ու կէս յա-
ռաջ 25 մեթրէն պակաս խորութեամբ
աղբիւր մը կայ, և Սադասի ու Սէպի
Սասի մէջ տեղը բարձրացած հողա-
կոյտի մը տակ 2 խորունկ և մեծ աղ-
բիւրներ կը հոսեն, որք Այի-Ֆէսիհա-
հի հետ յարարերութիւն ունին։

Չկրցայ աղբիւրներ գտնել Քեթ-
ղէ հէմի մէջ, որ ջրոյ մասին ամեն
տեղերէ աւելի զրկեալն է։ Պիլի-ճա-
հոր աղբիւր մը ունի, բայց անհնա-
րին խորութեամբ։

Չեր աղնուութիւնը կրնայ այս
երկու տեղումները թողուլ որ այն աղ-
բիւրը վայելին, որ Սողամնի ամենա-
ցած աւաղանին տակն է, և զոր իրեն
հարթութե պատճառաւ անկարելի է
Լըուսաղէմ բերել նոր ջրմուղովը, ո-
րուն վրայ խօսեցայ։

Վստահ եմ որ Աստուծոյ օգնու-
թիւ և Չեր բարերար ջանից շնորհիւ
այս աղբարարութիւնքը Սուրբ Քա-
ղաքիս և գաւառիս ապագային մի-
անգամայն շահաւէտ պիտի ըլլան։

Այս յուսոյ զգացմամբք լի։

Պատիւ ունիմ Չերդ աղնու-
թեան ըլլալ։